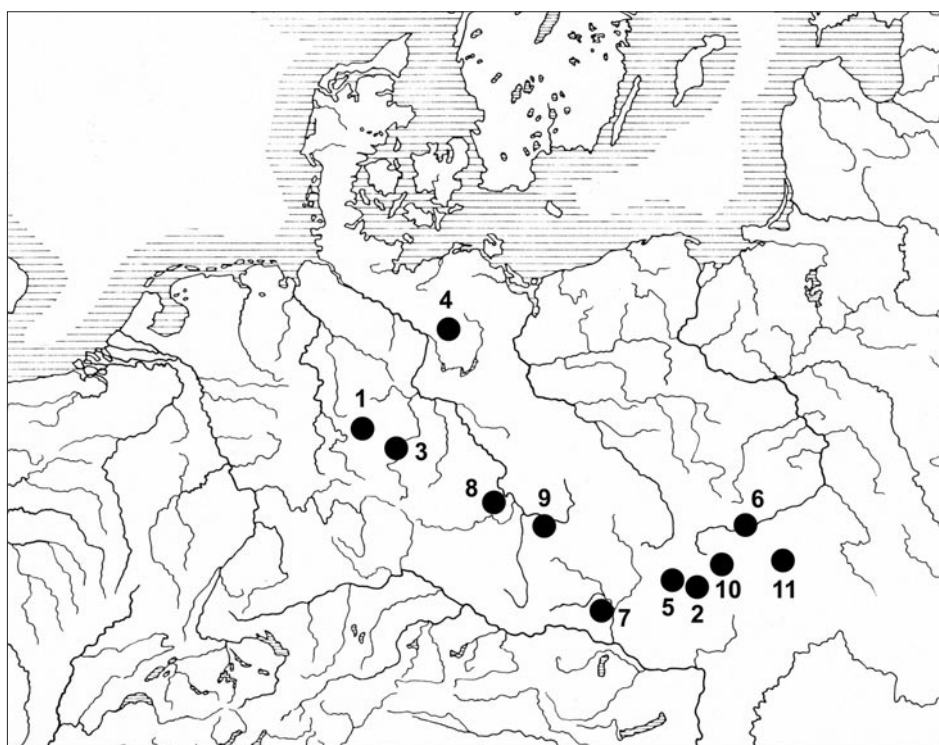

Spony typu Langton Down ve středoevropském barbariku

Eduard Droberjar

V obsáhlém souboru spon z doby římské, pocházejícím z detektorové prospekce na germánském sídlišti ve středočeských Tuklatech, je malým fragmentem zastoupen zajímavý typ západořímské (galořímské) spony – s vinutím v trubičce, s ostrým zalomením páskového lučíku a s prolamovaným zachycovačem – označený jako Langton Down (viz soupis). Jednoduchý tvar lučíku spony (a navíc pokud je rozlámaný) může unikat v sídlištních nálezech pozornosti. Přesto jsou tyto spony nejen na území Čech, ale i celého středoevropského barbarika vzácné a mohou ukazovat na některé souvislosti dálkových kontaktů v rámci fáze B1a. Někdy se spony typu Langton Down zaměňují za typ Nertomarus (*Riha 1979*, 97–98, Taf. 18; *Droberjar 1999*, 139), např. Schwabhausen (*Grasselt 2009*, 408, Abb. 2:10). V jiných případech nelze z důvodu špatného zachování určit, zda jde o typ Nertomarus nebo Langton Down, např. Kolokolín (*Popa 2004*, 492, Abb. 1:8). V neposlední řadě z důvodu větší fragmentarizace artefaktu (poškozený nebo z podstatné části chybějící trubičkovitý kryt vinutí) může být spínadlo pro bližší klasifikaci obtížně zařaditelné, např. Sondershausen-Bebra (*Pinkert 1998*, 196, Abb. 11:2).

Kromě naleziště v Tuklatech známe z Čech další lokalitu s nálezem spony typu Langton Down, a to pohřebiště ve Stehelčevsi. Nejvíce lokalit, kde jsou doloženy spony typu Langton Down, spatřujeme v rámci středoevropského barbarika na Slovensku (4), v Německu (3) a v Čechách (2). Po jedné lokalitě je v Rakousku (naddunajská část Dolního Rakouska) a v Polsku. Nálezy těchto spon se vyskytují zejména na výšinných sídlištech (hradištích) púchovské kultury (Folkušová-Necpaly, Košeca-Nozdrovice, Turík, Žehra-Spišský hrad), na labskogermánských sídlištech (Bollstedt, Rabensburg, Tuklaty) a pohřebištích (Großromstedt, Stehelčeves). Ojediněle se objeví v sídlištním prostředí przeworské kultury (Kraków, Nowa Huta-Pleszów). U lokality Hakenberg neznáme bližší nálezové okolnosti (*obr. 1*).

Obr. 1. Rozšíření spon typu Langton Down ve středoevropském barbariku. 1 Bollstedt (D), 2 Folkušová-Necpaly (SK), 3 Großromstedt (D), 4 Hakenberg (D), 5 Košeca-Nozdrovice (SK), 6 Kraków, Nowa Huta-Pleszów (PL), 7 Rabensburg (A), 8 Stehelčeves (CZ), 9 Tuklaty (CZ), 10 Turík (SK), 11 Žehra-Spišský hrad (SK).

Soupis spon typu Langton Down ve středoevropském barbariku

1. **Bollstedt/D** (okr. Unstrut-Hainich, Durynsko): labskogermánské sídliště
Typ Feugère 14b1a; d. 3,2 cm; *obr. 2:11*
Lit.: *Walther 1993*, 27–28, Abb. 15
2. **Folkušová-Necpaly/SK** (okr. Martin, Žilinský kraj): hradiště púchovské kultury
Typ Feugère 14b1a; zach. d. 3,4 cm; *obr. 2:12*
Lit.: *Pieta 2014*, 136, obr. 6:20
3. **Großromstedt/D** (Zemský okres Výmarsko/Durynsko): labskogermánské pohřebiště
Hrob 1911/12
Typ Riha 4.4.4 (2x); d. 4,5 cm; 4,2 cm; *obr. 2:9–10*
Lit.: *Eichhorn 1927*, 303; *Peschel 2017*, 192–193, Taf. 115:6a–b; *CRFB D8,1*, 132, Taf. 57:5
4. **Hakenberg/D** (okr. Neuruppin, Braniborsko): neznámé náleзовé okolnosti
Typ Riha 4.4.4; d. 4,5 cm; *obr. 2:8*
Lit.: *CRFB D1*, 47, Taf. 12:2
5. **Košeca-Nozdovice/SK** (okr. Ilava, Trenčinský kraj): hradiště púchovské kultury
Typ Riha 4.4.1; zach. d. 2,8 cm; *obr. 2:1*
Lit.: *Pieta 2010*, Abb. 33:15; *Hrnčiarik 2013*, 1, 107; 2, 140, Taf. LII:2066
6. **Kraków, Nowa Huta-Pleszów 17/PL** (Malopolsko): sídliště przeworské kultury
Objekt 6
Typ Riha 4.4.1; d. 4,3 cm; *obr. 2:2*
Pozn.: Tuto sponu klasifikuje P. Poleska (2006, 152) jako typ Riha 4.4.2.
Lit.: *Godłowski 1995*, 84, Abb. 4:11; *Poleska 2006*, 152, ryc. 20:20; *CRFB PL2*, 69, Taf. XXXII:3
7. **Rabensburg/A** (okr. Mistelbach, Dolní Rakousko): labskogermánské sídliště
Typ Riha 4.4.3; d. 7,5 cm; *obr. 2:6*
Lit.: *Adler – Bartosch 1997*, 507, Abb. 599; *Tejral 2009*, 156, Abb. 6:9
8. **Stehelčeves/CZ** (okr. Kladno, Středočeský kraj): labskogermánské pohřebiště
Jámový hrob G6
Typ Riha 4.4.1; d. 4,8 cm; *obr. 2:3; 4:2*
Lit.: *Motyková 1981*, 361, 402, Abb. 13:9, Taf. 27:3; *Droberjar 1997*, 279, obr. 4:6
9. **Tuklaty/CZ** (okr. Kolín, Středočeský kraj): labskogermánské sídliště
Malý fragment horní části spony typu Riha 4.4.4, zachováno vinutí v trubičce a část zdobeného lučíku (svislé rýhy a žlábký, po stranách se šikmým přesekáváním); zach. d. 1,4 cm; š. 1,5 cm; *obr. 2:7*
Detektorový nález (9. 2. 2007): Pavel Kir z Prahy-Klánovic
Lit.: *Droberjar 2007*, 65
10. **Turík/SK** (okr. Ružomberok, Žilinský kraj): hradiště púchovské kultury
Typ Riha 4.4.1; d. 7,4 cm; *obr. 2:4*
Lit.: *Pieta 2010*, Abb. 119:5; *Hrnčiarik 2013*, 1, 107; 2, 154, Taf. LII:2269
11. **Žehra-Spišský hrad/SK**, též Žehra-Dreveník nebo Spišské Podhradie-Dreveník (okr. Spišská Nová Ves, Košický kraj): hradiště púchovské kultury
Typ Riha 4.4.1; d. 7,4 cm; *obr. 2:5*
Lit.: *Novotný – Kovalčík 1969*, obr. 317; *Pieta 1982*, 44; *Krekovič 1987*, 255; *Hrnčiarik 2013*, 1, 107; 2, 175, Taf. LII:2518

Typologii spon Langton Down se zabývalo více badatelů, zejména E. Ettlínger (1973, 78–79, Taf. 7:5, Karte 15) nebo M. Feugère (1985, 262–267, Pl. 93–95). Nejdětailněji jim věnovala pozornost E. Riha (1979, 98–100, Taf. 19; 1994, 87–90, Taf. 13–14), která v rámci typu 4.4. rozlišuje ještě šest, resp. sedm variant. Na základě bádání těchto tří badatelů lze synchronizovat tento typ, resp. varianty, tj. Riha 4.4 = Ettlínger 23 = Feugère 14b1a–b.

Spony typu Langton Down mají svůj původ v západních provinciích římské říše, především na území Galie. A právě zde sledujeme největší rozšíření hlavně od pozdně augustovského po klaudivské období (Riha 1979, 98–101; 1994, 87–89). Vedle nálezů z Francie jsou to dále Anglie, Švýcarsko a Porýní, kde se rovněž nacházejí v početnějších souborech (Ettlínger 1973, Karte 15; Riha 1994, 87, pozn. 133). Výskyty se také na římských augustovských táborech: Dangstetten, Haltern, Kalkriese, Augsburg-Oberhausen (Völling 1995, 235, tab. 18). Výraznější koncentrace je v ženských hrobech v Galii Belgice (Rieckhoff 1975,

Obr. 2. Spony typu Langton Down ve středoevropském barbariku. 1 Košeca-Nozdovice (SK), 2 Kraków, Nowa Huta-Pleszów (PL), 3 Stehelčevs (CZ), 4 Turík (SK), 5 Žehra-Spišský hrad (SK), 6 Rabensburg (A), 7 Tuklaty (CZ), 8 Hakenberg (D), 9–10 Großromstedt (D), 11 Bollstedt (D), 12 Folkušová-Necpaly (SK). Podle Hrnčiarik 2013 (1, 5), Poleska 2006 (2), Motyková 1981 (3), Pieta 2010 (4), Adler – Bartosch 1997 (6), CRFB D1 (8), Peschel 2017 (9–10), Walther 1993 (11), Pieta 2014 (12).

45). Zřídka se objevují v Dácii (*Plantos 2019*) a v oblasti východně a jižně od Alp jsou tato spínadla vzácná (*Gugl 1995*, 8, pozn. 24). Rovněž méně častá jsou na jih a sever od středního Dunaje (*Tejral 2009*, 156).

Na území střeoevropského barbariku se podařilo shromáždit dvanáct spon typu Langton Down, které pocházejí z jedenácti lokalit a lze je podrobněji zařadit ke čtyřem typům, resp. variantám. Soustřeďují se do dvou hlavních kulturních oblastí, tj. do labskogermánského okruhu (pět lokalit ve středním Německu, středních Čechách a v Dolním Rakousku) a do areálu púchovské kultury (čtyři lokality na Slo-

Typ	Lokality
Riha 4.4.1	Košeca, Kraków, Stehelčevs, Turík, Žehra
Riha 4.4.3	Rabensburg
Riha 4.4.4	Großromstedt, Hakenberg, Tuklaty
Feugère 14b1a	Bollstedt, Folkušová

Tab. 1. Detailní typologie spony typu Langton Down ve střeoevropském barbariku.

vensku). Na mapě (*obr. 1*) je patrný jejich posun od středního Německa, přes střední Čechy do středního Podunají a dále na západní a střední Slovensko. Na hornaté Slovensko do prostředí púchovské kultury se mohly dostat přímo z podunajských oblastí (zejména z Norika), jak ostatně uvádí K. Pieta (*1996*, 190–193) i pro jiné časné římské importy už v pozdní době laténské.

Typ Riha 4.4.1 (*obr. 2:1–5*)

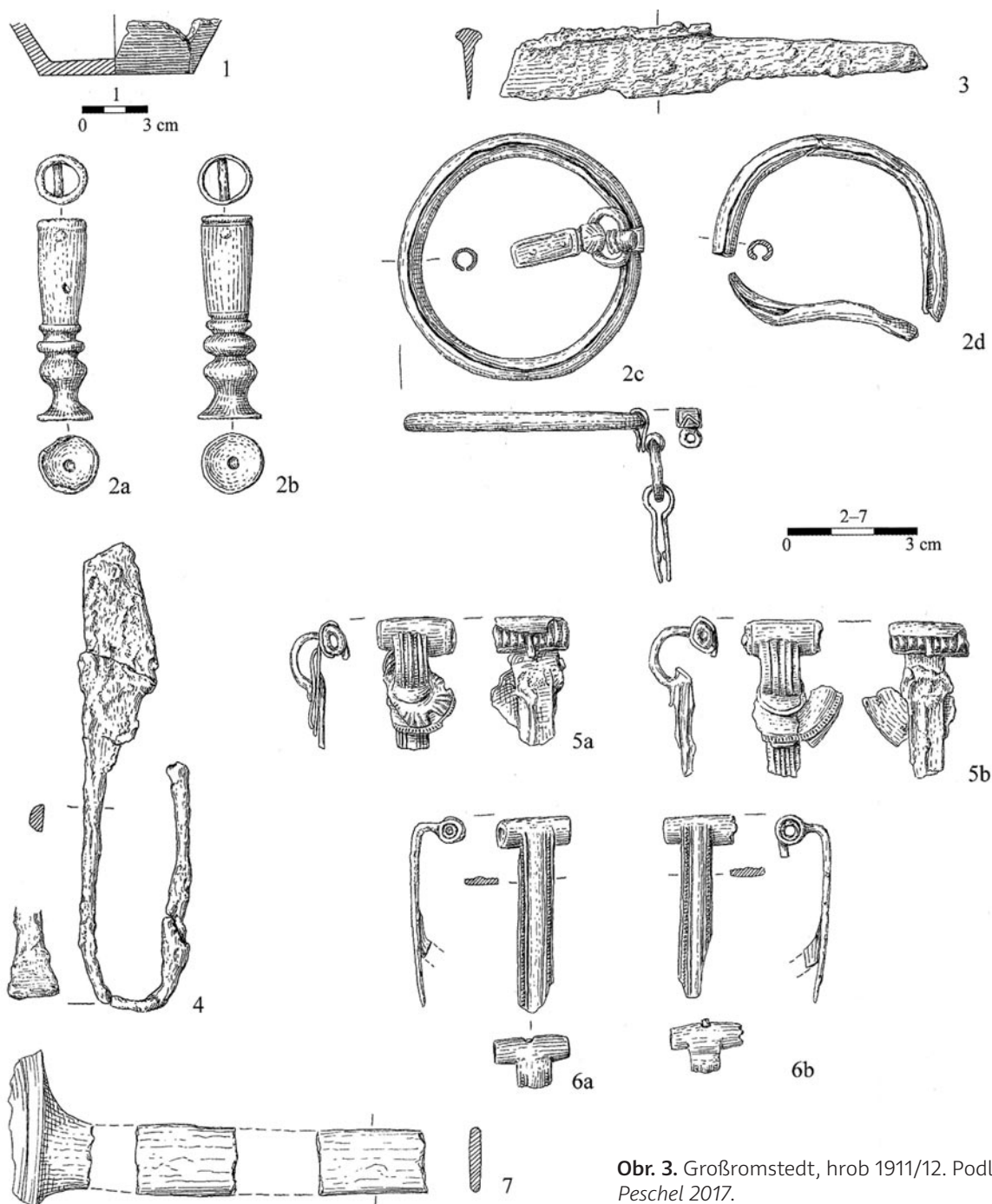
Spony tohoto typu, resp. varianty mají zaobleně zalomený lučík. Horní a dolní část lučíku jsou rozšířeny (*Riha 1979*, 99–100, Taf. 19:476–477, 483–486, 502). Jde o relativně nejpočetnější typ Langton Down v barbariku. Známe jej v púchovské kultuře (Košeca, Turík, Žehra) a severně od ní – v przeworské kultuře (Kraków). Jedna spona pochází ze středočeské Stehelčevsi. Mezi sponami můžeme rozlišit rozměrově menší, tj. 4,3–4,8 cm, a větší, 2 × 7,4 cm, což odpovídá velikosti tohoto typu spon, které uvádí E. Riha (*1979*, 99), tj. 3,5–7 cm. Spínadla v římském prostředí jsou datována zejména do pozdně augustovského až tiberiovského období (*Riha 1979*, 99). Tomu by v zásadě odpovídalo i datování spony typu Langton Down z jámového hrobu G6 ze Stehelčevsi (*obr. 2:3; 4:2*), který lze klást podle spoluvýskytu železné spony Kostrzewski var. N-b (*obr. 4:1; Kostrzewski 1919*, 37ad., Abb. 24; *Völling 1995*, 198–207) do fáze B1a. Rovněž dvě kovové jehlice z hrobu – jedna ze skupiny Beckmann III, typ 52 (*obr. 4:3*) a druhá ze skupiny Beckmann IVa, typ 60 (*obr. 4:4; Beckmann 1966*, 25, 26, Taf. 2) – odpovídají počátkům stupně B1. Problém je ovšem se dvěma dalšími sponami ve Stehelčevsi (*obr. 4:5–6*), o jejichž příslušnosti k tomuto hrobovému celku vyjádřila své pochybnosti už K. Motyková (*1981*, 361). Je velmi pravděpodobné, že patří k jiné lokalitě, a to do třebusického pohřebiště. V hrobě 109 (*obr. 5*), prozkoumaném v roce 1922, měly být přesně tyto dvě spony (dokumentované podle nákresů), ale zůstaly nezvěstné. Jde o římsko-provinciální šarnýrové spony typu Riha 5.13 (*Riha 1979*, 143–146). Zdá se tedy, že došlo k záměně lokalit a hrobových celků. V přírůstkovém inventáři Státního archeologického ústavu z roku 1922 (č. 192-4) je označen tento hrob jako „e“ a k tomu přičiněna poznámka „vykopáno z popelnice“. Nezachovalé předměty (tři nebo čtyři, včetně dvou spon) do inventáře nakreslil a podrobně popsal J. Böhm.

Typ Riha 4.4.3 (*obr. 2:6*)

Spona s pravoúhlým zalomením lučíku, který se směrem k nožce zužuje (*Riha 1979*, 100, Taf. 19:504), patří k ojedinělému typu i na území římské říše. V barbariku jej známe jen z jedné lokality, a to z dolno-rakouského Rabensburgu (*obr. 2:6*). Ojedinělý nález pochází z labskogermánského sídliště.

Typ Riha 4.4.4 (*obr. 2:7–10*)

Tento typ má pravoúhle zalomený lučík, který je stejně široký (*Riha 1979*, 100, Taf. 19:505–509, 513). Jde o druhý nepočetnější typ spon Langton Down v barbariku. Na třech lokalitách se našly čtyři spony. Dvě spočívaly v hrobové celku v Großromstedtu, hrob 1911/12 (*obr. 2:9–10*), jedna spona se našla na sídlišti v Tuklatech (*obr. 2:7*) a další pochází za neznámých okolností z braniborského Hakenbergu (*obr. 2:8*). Spony jsou menší velikosti, tj. 4,2–4,5 cm, což odpovídá identickým sponám např. z Augstu a Kaiseraugstu, kde měly délku 3,5–4,9 cm (*Riha 1979*, 99). Tento typ je většinou datován do tiberiovského a mladšího období (*Riha 1979*, 99). Pro chronologii spon Langton Down v barbariku je důležitý již zmíněný hrobový celek z Großromstedtu, hr. 1911/12 (*obr. 3*). Na základě průvodních nálezů (*Peschel 2017*, 192–193, Taf. 115), tj. zejména dvou galských tzv. bodlákovitých spon (Distelfibeln), a to Backhaus var. 2b a var. 3 (*Droberjar v tisku*), fragmentu rukojeti bronzové nádoby (pánev nebo naběračka?) a kování dvou picích rohů

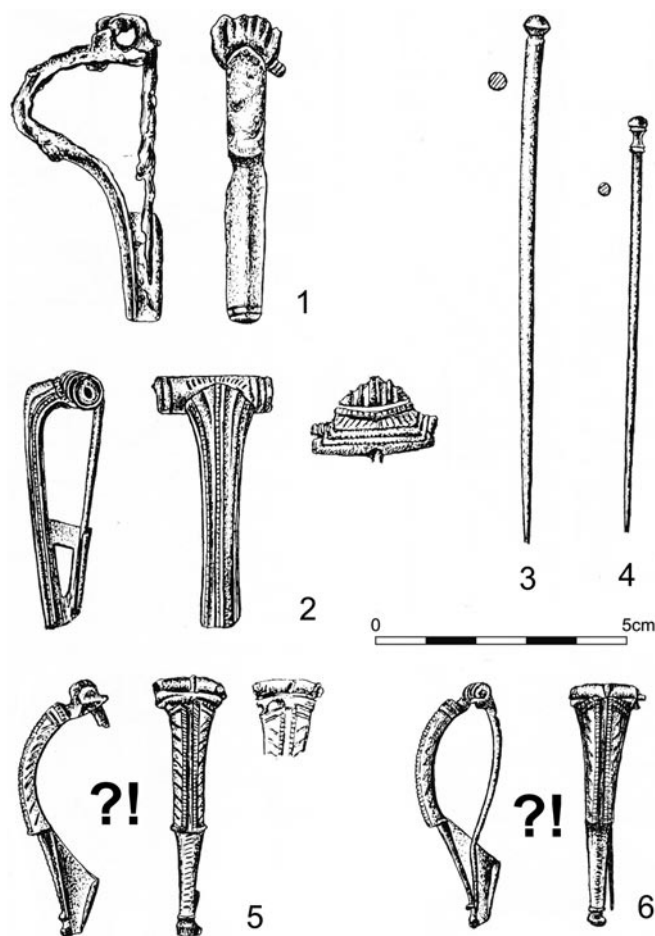

Obr. 3. Großromstedt, hrob 1911/12. Podle Peschel 2017.

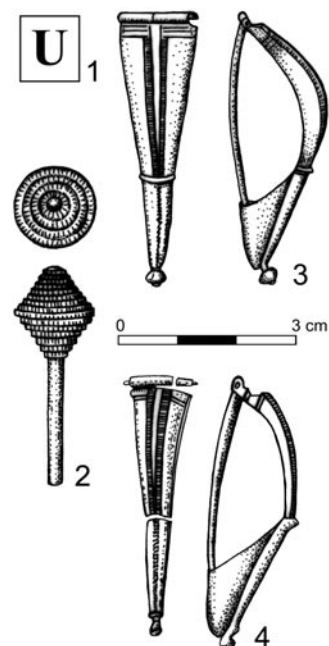
(okrajové kování a nákončí), resp. nákončí prototypu Andrzejowski D.3 (Andrzejowski 1991, 30, 78) lze hrobový celek datovat do fáze B1a, tj. do chronologické skupiny 3 großromstedtského pohřebiště (Döhlert 2009, 435).

Typ Feugère 14b1a (obr. 11–12)

Poslední rozpoznáný typ reprezentuje spony s pravouhlým zalomením širšího páskového lučičku, který se na horní a dolní části mírně rozšiřuje (Feugère 1985, 262, 263, 265, Pl. 93). Tyto nálezy jsou méně časté i na území římské říše. Ze středoevropského barbarika známe dvě spony, a to z labskogermánského sídliště v Bollstedtu (obr. 2:11) a z hradiště púchovské kultury Folkušová-Necpaly (obr. 2:12). Podle K. Piety (2014, 136) je spona z Folkušové barbarská napodobenina a svědčí o lokálním napodobování spon typu Langton Down. Domnívám se, že patří spíše ke specifické variantě těchto spon obdobně jako spona ze středoněmeckého Bollstedtu.

Obr. 4. Stehelčevsi, hrob G6. Podle Motyková 1981.

Obr. 5. Třebusice, hrob 109. Ne-publikováno.

V předloženém příspěvku se podařilo shromáždit jedenáct lokalit s dvanácti galořímskými sponami typu Langton Down na území středoevropského barbarika. Hlavní koncentrace je patrná v labskogermánském okruhu (5 lokalit) a v areálu púchovské kultury (4 lokality). Podle rozšíření těchto spon ve střední Evropě je patrný jejich posun od středního Německa, přes střední Čechy do středního Podunají a dále na západní a střední Slovensko. Spony typu Langton Down se vyskytovaly v římsko-provinciálním teritoriu zejména od pozdně augustovského období po klaudivské období. V rámci středoevropského barbarika jsou příznačné pro fázi B1a, o čemž svědčí zejména hrobové celky z Großromstedt, hrob 1911/12, a ze Stehelčevsi, hrob G6. Dvě mladší římské šarnýrové spony typu Riha 5.13 v jámovém hrobě G6 ve Stehelčevsi zřejmě pocházejí z jiné lokality, a to z Třebusic (hrob 109) a k souboru ze Stehelčevsi se dostaly omylem. V detailní klasifikaci spon Langton Down (rozpoznány čtyři typy, resp. varianty) převažuje typ Riha 4.4.1 (5 lokalit, tj. tři lokality v oblasti púchovské kultury na Slovensku, jedna lokalita v przeworské kultuře a jedna lokalita ve středních Čechách). Následuje typ Riha 4.4.4, který zastupují tři lokality (Großromstedt, Hakenberg, Tuklaty). Dvěma lokalitami je zastoupen typ Feugère 14b1a (Bollstedt, Folkušová) a jednu lokalitu reprezentuje typ Riha 4.4.3 (Rabensburg). Import spon typu Langton Down do středoevropského barbarika je tak možno dát do kontextu s přílivem dalších západořímských spínadel zejména typu Almgren 19a, což se týká hlavně oblasti Čech, kde ve fázi B1a bylo centrum tzv. Marobudovy říše (Droberjar 2022).

LITERATURA

- Adler, H. – Bartosch, P. 1997: KG Rabensburg. Fundberichte aus Österreich 35, 1996 (1997), 507.
- Andrzejowski, J. 1991: Okucia rogów do picia z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich w Europie środkowej i północnej. Próba klasyfikacji i analizy chronologiczno-terytorialnej. Materiały starożytne i wczesnośredniowieczne 6, 7–120.

- Beckmann, B. 1966:* Studien über die Metallnadeln der römischen Kaiserzeit im freien Germanien. Saalburg-Jahrbuch 23, 5–106.
- CRFB D1:* Laser, R. et al. 1994, Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum – Deutschland, Band 1: Bundesländer Brandenburg und Berlin. Bonn.
- CRFB D8, I:* Dušek, S. et al. 2017, Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum – Deutschland, Band 8: Freistadt Thüringen, Teil 1: Südhartzvorland, Saale-Elster-Region, Thüringer Wald. Wiesbaden.
- CRFB PL2:* Kaczanowski, P. 2017, Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum – Polen, Band 2: Kleinpolen. Kraków.
- Döhlert, N. 2009:* Die Datierung der Großromstedter Kultur. Forschungsstand anhand der Gräberfelder Großromstedt und Schkopau. In: S. Grundwalde – J. K. Koch – D. Mölders – U. Sommer – S. Wolfram (eds.), ARTeFACT. Festschrift für Sabine Rieckhoff zum 65. Geburtstag. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 172. Bonn, 417–438.
- Droberjar, E. 1997:* Časně římské spony západní proveniencie v Čechách. Archeologie ve středních Čechách 1, 273–301.
- Droberjar, E. 1999:* Dobřichov-Píchora. Ein Brandgräberfeld aus der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen (Ein Beitrag zur Kenntnis des Marbod-Reichs). Fontes Archaeologici Pragenses 23. Praha.
- Droberjar, E. 2007:* „Veteres illic Sueborum praedae et nostris e provinciis lixae ac negotiatores reperti...“ (Tacitus, Ann. II,62,3). K interpretaci římských importů u českých Svěbů v době Marobudově. In: E. Droberjar – O. Chvojka (eds.), Archeologie barbarů 2006. Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3, sv. I. České Budějovice, 43–93.
- Droberjar, E. 2022:* Rom und die Markomannen. Formen der Interaktion am Beispiel des Marbod-Reiches. In: M. Ołędzki – A. Dubicki (eds.), Rome and Barbarians. An Interplay between two Worlds. Łódź, 41–63.
- Droberjar, E. v tisku:* Frühe römische Distelfibeln im Barbaricum. Zborník Slovenského národného múzea, Archeológia 32, 2022.
- Eichhorn, G. 1927:* Der Urnenfriedhof auf der Schanze bei Großromstedt. Mannus-Bibliothek 41. Leipzig.
- Ettlinger, E. 1973:* Die römischen Fibeln in der Schweiz. Handbuch der Schweiz zur Römer und Merowingerzeit. Bern.
- Feugère, M. 1985:* Les fibules de la Gaule meridionale de la conquête à la fin du Ve siècle après J.C. Revue archéologique de Narbonnaise Suppl. 12. Paris.
- Godłowski, K. 1995:* Die ältere Kaiserzeit in der Umgebung von Kraków. In: J. Tejral – K. Pieta – J. Rajtár (Hrsg.), Kelten, Germanen, Römer im Mitteldonauebiet vom Ausklang der Latène-Zivilisation bis zum 2. Jahrhundert. Brno – Nitra, 83–102.
- Grasselt, Th. 2009:* Neue Ausgrabungen und Funde zur augusteischen Periode der frühen Kaiserzeit aus Thüringen. In: V. Salač – J. Bemmann (Hrsg.), Mitteleuropa zur Zeit Marbods. Praha – Bonn, 405–424.
- Gugl, Ch. 1995:* Die römischen Fibeln aus Virunum. Klagenfurt.
- Hrnčiarik, E. 2013:* Römische Kulturgut in der Slowakei. Herstellung, Funktion und Export römischer Manufaktur-erzeugnisse aus den Provinzen in der Slowakei, Teil 1–2. Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie, Band 222. Bonn.
- Kostrzewski, J. 1919:* Die ostgermanische Kultur der Spätlatènezeit. Mannus-Bibliothek 18. Leipzig – Würzburg.
- Krekovič, E. 1987:* Rímske importy na Slovensku. Památky archeologické 78, 231–282.
- Motyková, K. 1981:* Das Brandgräberfeld der römischen Kaiserzeit von Stehelčevce. Památky archeologické 72, 340–415.
- Novotný, B. – Kovalčík, R. 1969:* Katalóg archeologických pamiatok Spiša 1. Bratislava.
- Peschel, K. 2017:* Das elbgermanische Gräberfeld Großromstedt in Thüringen. Eine Bestandsaufnahme. Römisch-Germanische Forschungen, Band 74. Darmstadt – Mainz.
- Pieta, K. 1982:* Die Púchov-Kultur. Nitra.
- Pieta, K. 1996:* Römischer Import der Spätlatènezeit in der Slowakei. Arheološki vestnik 47, 183–195.
- Pieta, K. 2010:* Die keltische Besiedlung der Slowakei: Jüngere Latènezeit. Archaeologica Slovaca Monographiae, Studia 12. Nitra.
- Pieta, K. 2014:* Hradiská vo Folkušovej-Necpaloch a Blatnici. Juhovýchodné prvky v púchovskej kultúre. Slovenská archeológia 62, 125–165.
- Pinkert, M. 1998:* Die Funde aus dem elbgermanischen Gräberfeld von Bebra, Gemarkung Sondershausen, Kyffhäuserkreis. Alt-Thüringen 32, 186–254.
- Plantos, C. 2019:* A „Langton-Down“-Type Fibula from the Late Latène Settlement in Craiva-Piatra Craivii (Alba County). Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis 11, 223–243.
- Poleska, P. 2006:* Celtycki mikroregion osadniczy w rejonie podkrakowskim. Biblioteka Muzeum Archeologicznego w Krakowie II. Kraków.
- Popa, A. 2004:* Einige Bemerkungen zum frühkaiserzeitlichen Prunkgrab von Kolokolin in der heutigen Ukraine. Germania 82, 491–508.

- Rieckhoff, S. 1975:* Münzen und Fibeln aus dem Vicus des Kastells Hüfingen (Schwarzwald-Baar-Kreis). Saalburg-Jahrbuch 32, 5–104.
- Riha, R. 1979:* Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst. Forschungen in Augst 3. Augst.
- Riha, E. 1994:* Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst. Die Neufunde seit 1975. Forschungen in Augst 18. Augst.
- Tejral, J. 2009:* Das Gebiet nördlich der mittleren Donau zur Zeit Marbods. In: V. Salač – J. Bemmman (Hrsg.), Mitteleuropa zur Zeit Marbods. Praha – Bonn, 149–202.
- Völling, T. 1995:* Studien zu Fibelformen der jüngeren vorrömischen Eisenzeit und ältesten römischen Kaiserzeit. Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 75, 1994, 147–282.
- Walther, W. 1993:* Zu den Aufgaben des Fachreferats Ur- und Frühgeschichte der Mühlhäuser Museen in den Jahren 1992/94. Mühlhäuser Beiträge 16, 17–36.

The Langton Down type Fibulae in the Central European Barbaricum

The author of this article engages the expansion, typology, and chronology of the Langton Down type of Gallic-Roman fibulae in the central European barbaricum. There are eleven localities with twelve fibulae gathered successfully (*Fig. 1*). The main concentration of them is evident in the Elbe-Germanic circle (5 localities) and in the Púchov culture area (4 localities). There's an apparent movement by the extension of fibulae from central Germany further to the west and central Slovakia across the central Danube land (*Fig. 2*). The fibulae of Langton Down type occurred in the Roman-provincial territory particularly from the late Augustus era till Claudius era. They are peculiar for the B1a phase in the frame of the central-European barbaricum which the grave's complex from Großromstedt show about, grave 1911/12 (*Fig. 3*), and from Stehelčeves, grave G6 (*Fig. 4*). Two younger Roman hinge fibulae of Riha 5.13 type from Stehelčeves probably come from the different locality Třebusice, grave 109 (*Fig. 5*). They have accidentally got to Stehelčeves' file. The type of Riha 4.4.1 predominates in the detail classification (5 localities in which 3 of them are in the Púchov culture area in Slovakia, one is in Przeworsk culture area and one is in central Bohemia). The Feugère 14b1a type represents two localities and Riha type 4.4.3 represents one locality (*Tab. 1*).

English by *Martina Viglas*

Fig. 1. The extension of the Langton Down fibulae in the central-European barbaricum.

Fig. 2. The fibulae of the Langton Down type in the central-European barbaricum.

Fig. 3. Großromstedt, grave 1911/12. By *Peschel 2017*.

Fig. 4. Stehelčeves, grave G6. By *Motyková 1981*.

Fig. 5. Třebusice, grave 109. Unpublished.

Tab. 1. The detailed typology of the Langton Down type fibula of in the central-European barbaricum.